

Dr. sc. Irma Čehić,
Dr. sc. Jasmina Bećirović – Karabegović
Dr. sc. Sanela Rustempašić,
Dr. sc. Elma Selmanagić – Lizde

ISHODI UČENJA – IMPLEMENTACIJA I EDUKACIJA

Sažetak

Planiranje po ishodima učenja je aktualni zahtjev reforme na svim niovima nivoima obrazovanja. Za uspješnu implementaciju potrebno je kontinuirano i pomno planirano osposobljavanje svih edukatora u odgojno-obrazovnom procesu. Edukacija o planiranju po ishodima učenja u Kantonu Sarajevo realizirana je za odgajatelje i učitelje u dva navrata. Prvi krug edukaciju prošli su treneri u periodu od 4 sedmice, a potom su treneri obuku realizirali u svojim institucijama za ostale odgajatelje i učitelje. U ovom radu prezentirat ćemo dio rezultata istraživanja koji smo proveli u periodu april – maj 2017. godine, a odnose se na edukaciju koju su odgajatelji i učitelji imali u svojim institucijama. Cilj istraživanja bio je ispitati kvalitet realizirane edukacije, te potrebe ispitanika za dodatnom edukacijom. Istraživanjem su obuhvaćeni odgajatelji iz javnih i privatnih vrtića, te učitelji iz osnovnih škola na području Kantona Sarajevo.

Ključne riječi: ishodi učenja, planiranje, edukacija

Ishodi učenja u planiranju odgojno-obrazovnog rada

Reforma obrazovanja u Kantonu Sarajevo započela je 2003. god. Od tada do danas, u odgojno-obrazovnom procesu desile su se brojne promjene, različitog intenziteta i nivoa pripremljenosti. Mnoge od tih promjena desile su se ad hock, bez adekvante pripreme i edukacije nositelja nastavnog procesa. Također, većina promjena realizira se u mlađim razredima osnovne škole, što se može objasniti lakšom implementacijom, jer većinu nastavnih predmeta u jednom razredu realizira jedan učitelj.

Neophodnost reforme nije upitna, ali za svaku reformu potrebna je detaljna priprema, monitoring implementacije, te tekuća i povremena evaluacija. U nekim područjima mnogo je lakše pratiti i prilagođavati implementirane promjene, dok je u drugim za to potreban vremenski odmak. Ipak, do danas, nije urađena stvarna detaljna procjena rezultata reforme i kvaliteta njene provedbe.

Jedna od promjena koja se desila u obrazovnom sistemu Kantona Sarajevo u posljednje vrijeme jeste planiranje odgojno-obrazovnog rada prema ishodima učenja. Ishodi učenja se najčešće definiraju kroz stečena znanja i vrijednosti, ali i vještine i mentalne navike. Uključivanje onih ishoda koji se odnose na specifične vještine (komuniciranje, korištenje tehnologije, rješavanje problemskih zadataka, upravljanje zadacima, samorukovođenje i rad u grupi), te mentalne navike (ustrajnost, upravljanje impulsivnošću, slušanje drugih s razumijevanjem i empatijom, fleksibilnost, radoznalost, duhovitost, tačnost, preciznost, primjena stečenog znanja u novim situacijama, odgovorno preuzimanje rizika, kreiranje, zamišljanje, inoviranje i skupljanje informacija putem svih čula) izgrađuju kapacitet učenika za

vješt i uspješan rad. Navedene kategorije ishoda mentalnih navika spadaju u dublje kvalitete učenja i razmišljanja, neophodne su za dugoročno/cjeloživotno učenje, uspjeh na tržištu rada i osobnu satisfakciju.

Argument za primjenu ishoda učenja ima svoje uporište i u teoriji i u praksi. To je zapravo snažan europski trend koji podrazumijeva metodu kojom se definiraju *očekivanja* od učenja. Ishodi učenja su u sprezi sa savremenim načinima poučavanja u kojima se učenik nalazi u središtu nastavnog procesa, koji je usmjeren na rezultate i aktivnost učenika, što je i temeljno obilježje kurikularnog pristupa. Učitelj u tom pristupu, opisuje/definira ono što se očekuje da će učenik znati, razumjeti, moći uraditi, biti u stanju pokazati i vrednovati po završetku procesa učenja. Istovremeno ishodi učenja pružaju učitelju jasnu bazu za određivanje sadržaja koje će poučavati, nastavnih metoda i strategija koje će primijeniti, aktivnosti/zadatke koje će učenici realizirati, te definirati zadatke za vrednovanje učeničkih postignuća. Ishodi učenja, dakle, podrazumijevaju preciznu i jasno napisanu izjavu-formulaciju učitelja koja će predstavljati *mjerljivi rezultat* nakon završenog procesa učenja.

Da bi ishodi bili ostvarivi i mjerljivi, trebaju biti inkorporirani u proces planiranja, i to ne planiranja po pojedinačnim razvojnim oblastima ili predmetima, nego integrativnog planiranja. U tom smislu, odgojno-obrazovni rad u predškolskim institucijama je u prednosti u odnosu na nastavni proces u školama, jer on zagovara integrirano planiranje. Da bi se ishodi učenja postigli postoje načini, strategije kojim to želimo ostvariti, a postoje i planovi koji predstavljaju put ostvarenja ishoda koji povezuju različita područja stvarnosti i različita odgojna područja.

U literaturi nalazimo nekoliko oblika povezivanja ovih područja u cjelinu. Tako autorice Čudina- Obradović i Brajković (2009) izdvajaju tri osnovna oblika tih povezivanja i to: korelacija, tematsko planiranje i projektno planiranje. Za nas su ovdje posebno zanimljiva prva dva oblika povezivanja.

Korelacija predstavlja mali stupanj cjelovitosti povezivanja u kojem se isti pojam povezuje u nekoliko odgojno obrazovnih područja (*Primjer: prepoznavanje i imenovanje boja kroz upoznavanje okoline i likovni odgoj*);

Tematsko planiranje, prema ovim autoricama, uključuje aktivno, interdisciplinarno učenje koje je organizirano oko jedne teme. I ovdje se prepoznaju tri razine integracije: mehanička, sadržajna i pojmovna integracija. Mehanička integracija je neprimjereni način povezivanja koju karakterizira: nametnutost teme od strane odgajatelja, nepovezanost pojmova sa životom, kao i pojmova međusobno, učenje je minimalno i nedostaje razumijevanje. (*Primjer: priča o pčeli, pjesmica o pčeli, letimo kao pčele, jedemo med, brojimo nacrtane pčele u košnici itd.*) Ovaj način tematskog planiranja vrlo je prisutan u predškolskim ustanovama. Nelogično povezani sadržaji podtema i planiranih dnevnih tema u kojima je uočljiva tek formalna povezanost imaju kao svoj krajnji rezultat „odrađen sadržaj“ iz kojeg djeca nisu gotovo ništa ni saznala, ni razumjela, niti razvila neku vještinu.

Sadržajna integracija podrazumijeva jasno definiranu temu koja je razgranata na logične podteme sa jasno definiranim razvojnim ciljevima i ishodima učenja. Teme se razvijaju te kvalitetnije i smislenije realiziraju kroz dječije aktivno učešće, te uključuju razvijanje svih područja dječijeg razvoja. (*Primjer: upoznavanje sa osnovnim karakteristikama pčele: izgled, dijelovi tijela, život u košnici, vrste pčela, korist od njih, posjeta pčelara, oprema; parni dijelovi tijela, uočavanje i imenovanje veličine pčela, veličine košnice, eksperimenti sa medom,*

izrađujemo „pčelinji rječnik“, tekstovi o pčelama, pokretna igra - Pčele na livadi, zujemo kao pčele, strah od pčela, izrađujemo pčelu od role, plastelina, pravimo pčelinjak od neoblikovanog materijala)

Na kraju, u pojmovnoj integraciji središnja tema je formulirana kao ideja, proces ili neki drugi apstraktan pojam, npr. razvoj, opstanak, vrijeme, pravednost i sl. Takve teme, prema mišljenju Čudina-Obradović i Brajković (2009) „...omogućuju dublje istraživanje nekog pojma, dovodi do generalizacije i dubljeg razumijevanja pojava i pojmova“.

Prema dosad rečenom, autorice smatraju da je mehaničko planiranje oblik planiranja koje je lišeno smisla i kao takvo je neprimjereno za predškolski uzrast, pojmovna integracija je pogodnija za djecu starijeg uzrasta, dok je sadržajna integracija najprimjereniji oblik planiranja za predškolsku djecu.

U školama se kao polazišna osnova za planiranje odgojno-obrazovnog rada koriste Nastavni planovi i programi, sa vrlo malom mogućnosti korelacije korelacije među predmetima, posebno u predmetnoj nastavi. Da bi se ishodi mogli bolje inkorporirati, škole bi trebale realizirati globalno planiranje, u kojem postoji visoka korelacija između pojedinih predmeta, za što im je potreban kurikulum, a ne nastavni plan i program.

Edukacija odgajatelja i učitelja o planiranju po ishodima učenja realizirana je u dvije faze. U prvoj fazi su predstavnici učitelja i odgajatelja imali obuku u trajanju od 4 sedmice sa predstavnicima akademske zajednice (izvan Kantona Sarajevo) i drugih stručnjaka, a u organizaciji NVO Save the Children. U drugoj fazi su predstavnici odgajatelja i učitelja realizirali obuku svojih radnih kolega po organizacionim jedinicama i predškolskim ustanovama, te učitelja i nastavnika b/h/s jezika i književnosti po školama. Ova obuka je realizirana u toku zimskog raspusta i imala je različitu dužinu trajanja (u prosjeku dva do tri dana), ovisno o vrtiću odnosno školi u kojoj je realizirana. U toku istog perioda, učitelji su imali i edukaciju o uvođenju informatike u prvi razred devetogodišnje osnovne škole, što je možda utjecalo na njihov odnos i prema ovoj edukaciji. Na kraju edukacije, svi sudionici procesa su dobili jedinstven materijal koji se odnosi na zajedničku jezgru nastavnih planova i programa za bosanski jezik, hravatski jezik i srpski jezik definiran na ishodima učenja. Indikatori su definirani na principu triada, tj. za period kraja predškolskog odgoja i obrazovanja (5/6 god.), kraj 3. razreda (8/9 god.), kraj 6. razreda (11/12 god.), kraj 9. razreda (14/15 god.), te za kraj srednjoškolskog odgoja i obrazovanja (18/19 god.).

Metodologija istraživanja

Cilj istraživanja je bio ispitati prednosti i nedostatke planiranja po ishodima učenja, te poteškoće koje odgajatelji i učitelji imaju u implementaciji planiranja i realiziranja odgojno-obrazovnog procesa prema ishodima učenja. Poseban naglasak bio je na ispitivanju zadovoljstva učesnika dosadašnjom formalnom i i formalnom edukacijom o ishodima učenja, te njihovoj potrebi za dodatnom edukacijom.

Glavna hipoteza istraživanja jeste da odgajatelji i učitelji nisu zadovoljni edukacijom o ishodima učenja tokom formalnog obrazovanja, kao i edukacijom koja je organizirana u njihovim ustanovama, ta da im je potrebna dodatna edukacija o planiranju i realiziranju odgojno-obrazovnog rada po ishodima učenja.

Metode istraživanja su bile Serwey metod i metoda teorijske analize. S tim u vezi, u toku istraživanja primjenjene su tehnike anketiranja i skaliranja.

Za potrebe ovog istraživanja konstruirani su slijedeći instrumenti istraživanja:

- Anketni list (Q14) i skala stavova (T12) za odgajatelje;
- Anketni list (Q13) i skala stavova (T12) za učitelje razredne nastave.

U ovom radu prezentirani su odgovori na pitanja broj 5, 6, 7 i 8 oba anketna lista, te tvrdnje 7 i 8 obje skale stavova.

Uzorak istraživanja činili su ispitanici sa područja Kantona Sarajevo, i to:

- 119 odgajatelja koji rade u javnim i privatnim vrtićima
- 96 učitelja razredne nastave

Od **statističkih postupaka** korišteni su frekvencije, procenti, χ^2 -test, C koeficijent kontingencije i Spermanov koeficijent korelacije ρ .

Rezultati istraživanja

Istraživanje je provedeno u periodu april – maj 2017. god, tri mjeseca nakon što su odgajatelji i učitelji imali edukaciju o ishodima učenja. U tom periodu su planirali i realizirali odgojno-obrazovni rad po ishodima učenja. Smatramo da je navedeni period bio dovoljan da ispitanici mogu procijeniti koliko im je realizirana edukacija bila dostatna za planiranje po ishodima učenja.

Za razumijevanje rezultata istraživanja bile su nam važne slijedeće varijable: godine radnog staža, stručna sprema ispitanika, institucija na kojoj su završili formalno obrazovanje, te odgojna grupa, odnosno razred koji trenutno vode.

Tabela br. 1: Struktura ispitanika prema stručnoj spremi

Grupa ispitanika	Stručna sprema								ukupno
	SSS	VŠS	VSS	BA	MA	mr.sci.	dr.sci.	Bez odgovora	
Odgajatelji	2	15	73	11	9	1	0	8	119
Učitelji	1	20	62	3	4	5	0	1	96

U obje grupe, najveći broj ispitanika ima završen četverogodišnji studij predškolskog odgoja ili razredne nastave. Najveći broj ispitanika obrazovanje je stekao na Pedagoškom fakultetu u Sarajevu (78 odgajatelja i 65 učitelja). Znatno manje ih je završilo na drugim visokoškolskim institucijama: Univerzitet „Džemal Bijedić“ u Mostaru (15 odgajatelja i 16 učitelja), Islamski pedagoški fakultet u Zenici (4 odgajatelja), Viša škola vaspitača u Beogradu (4 odgajatelja), Univerzitet u Travniku (3 učitelja). Jedan učitelj je završio Filozofski fakultet u Tuzli. Zanimljivo je i da veliki broj ispitanika nije dao odgovor na ovo pitanje: 18 odgajatelja i 11 učitelja.

Godine radnog staža ispitanika čine važnu varijablu u prihvatanju promjena u načinu rada. Ispitanici sa dužim radnim stažnom uglavnom su manje spremni na promjene. S druge strane, imaju znatno više referentnog iskustva, koje je važno u evaluaciji kvalitete edukacije. Također, period između sedme i dvadesete godine radnog staža je period profesionalne autonomije, kada ispitanici imaju jasno izgrađene stavove o potrebi promjena i njihovoj mogućnosti implementacije.

Našim istraživanjem obuhvaćen je upravo najveći broj ispitaika u obje grupe koji su u fazi profesionalne autonomije.

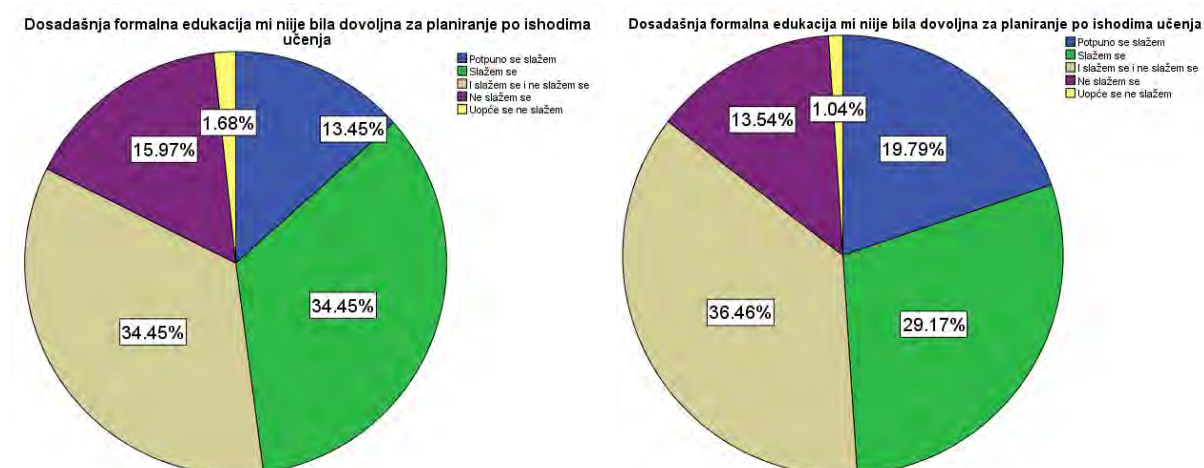
Tabela br. 2: Struktura ispitanika prema godinama radnog staža

Grupa ispitanika	Godine radnog staža						ukupno
	1-2	3-5	6-10	11-20	preko 20	Bez odgovora	
Odgajatelji	20	16	36	18	25	4	119
Učitelji	1	2	6	52	30	5	96

Za procjenu provođenja planiranja i realiziranja odgojno-obrazovnog rada po ishodima učenja, važan je i uzrast djece sa kojom ispitanici rade, što je u direktnoj vezi sa preporučenim sadržajima u Primarnim programom rada u vrtićima, odnosno propisanim nastavnim sadržajima u Nastavnim planovima i programima.

Ispitivani odgajatelji rade u grupi djece u trećoj godini života (7,6%), četvrtoj godini (17,6%), petoj godini (19,3%), i šestoj godini života (19,3%). Posebnu poteškoću u planiranju po ishodima učenja imaju odgajatelji koji rade u mješovitim grupama (28,8%). Najveći broj ispitanih učitelja vodi prvi razred (28,1%), a najmanje peti razred (10,4%), što je razumljivo, jer u nekim školama peti razred vode nastavnici predmetne nasave. Drugi razred vodi 17,7% ispitanika, treći 13, 5%, dok četvrti razred vodi 21,9% učitelja. Na ovo pitanje 6,7% odgajatelja i 8,3% učitelja nije ponudilo odgovor.

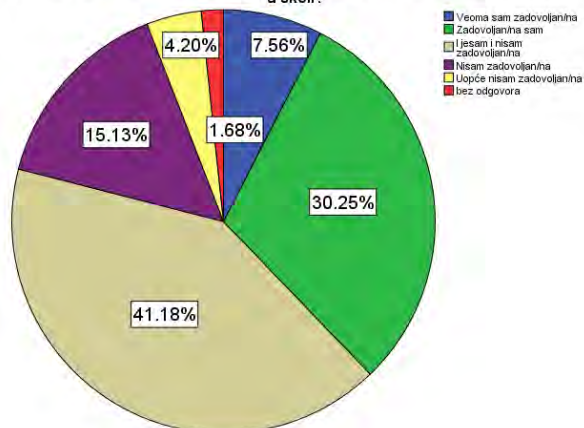
S obzirom da je planiranje po ishodima učenja relativno nov pristup planiranju odgojno-obrazovnog procesa, ono se tek odnedavno proučava u okviru predmeta pedagoške i didaktičko-metodičke grupe na Pedagoškom fakultetu u Sarajevu, gdje je i završio najveći broj naših ispitanika. Stoga je razumljivo da ih većina smatra da im dosadašnja edukacija nije dovoljna za planiranje po ishodima učenja. (Ciljano smo se odlučili da posebno prezentiramo rezultate u obje grupe, jer je edukacija, iako ista za odgajatelje i učitelje, imala različite efekte u obje grupe).

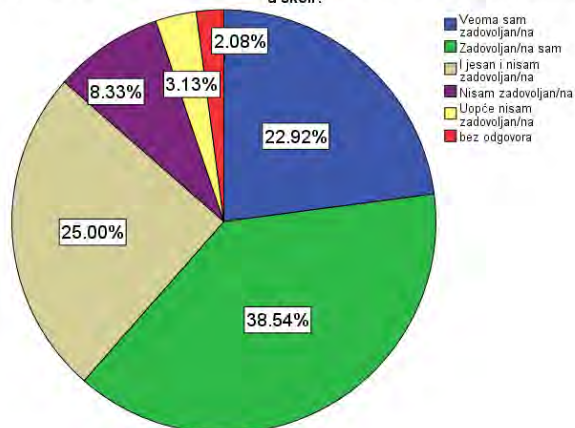
Grafikoni br. 1 i 2: Zadovoljstvo ispitanika formalnom edukacijom o ishodima učenja

Ispitanici su imali i različit nivo zadovoljstva drugom fazom edukacije u svojim institucijama.

Koliko ste zadovoljni edukacijom za planiranje po ishodima učenja koju ste imali u školi?

Koliko ste zadovoljni edukacijom za planiranje po ishodima učenja koju ste imali u vrtiću?

Grafikoni br. 3 i 4: Zadovoljstvo ispitanika edukacijom o ishodima učenja u vrtićima i školama

Kao što se iz prethodnih grafikona (br. 3 i 4) može vidjeti, edukacijom su zadovoljniji učitelji nego odgajatelji. Ovo je i razumljivo, obzirom da je prema njihovim obrazloženjima odgovora, edukacija mnogo više prilagođena planiranju u razrednoj nastavi nego u predškolskim institucijama. Također, edukacijom je u prvoj fazi bio obuhvaćen veći broj učitelja nego odgajatelja. Znatan broj učitelja koji su bili edukatori u svojim školama je bio obuhvaćen našim istraživanjem, što je moglo utjecati na dobijene rezultate.

Odgajatelji imaju podijeljena mišljenja o tome da li im je edukacija realizirana u vrtićima dovoljna za samostalno planiranje po ishodima učenja. Njih 38,7% smatra da je dovoljna, dok ih 37% smatra da je ona samo djelomično dovoljna i da je to zapravo trebao biti samo početak dugotrajnije edukacije. Edukacijom uopće nije zadovoljno 19,3% naših ispitanika, dok ih 5% nije dalo odgovor na ovo pitanje. Oni koji nisu u potpunosti zadovoljni, smatraju da je edukacija koja je realizirana u pet dana bila površna i da joj je nedostajalo primjera koji bi ukazali na razlike u odnosu na dosadašnji način planiranja. Istakli su da im upute nisu bile dovoljno jasne. Ishodi koji su navedeni u priručniku nisu im dovoljno jasni i smatraju da nisu prilagođeni predškolskom uzrastu. Obzirom da se isti priručnik koristiti i u vrtićima i u školama, možemo prihvatiti njihove stavove da nisu uvažene razlike u razvojnim karakteristikama djece različitih uzrasta. Poseban problem odgajateljima je što značajan broj njih radi u mješovitim grupama, pa je vrlo teško planirati odgojno-obrazovne aktivnosti za djecu različitih uzrasta prema predloženim obrascima. Taj problem nije dovoljno obrađen tokom edukacije, pa smatraju da je to posebno područje kojem je potrebno posvetiti pažnju.

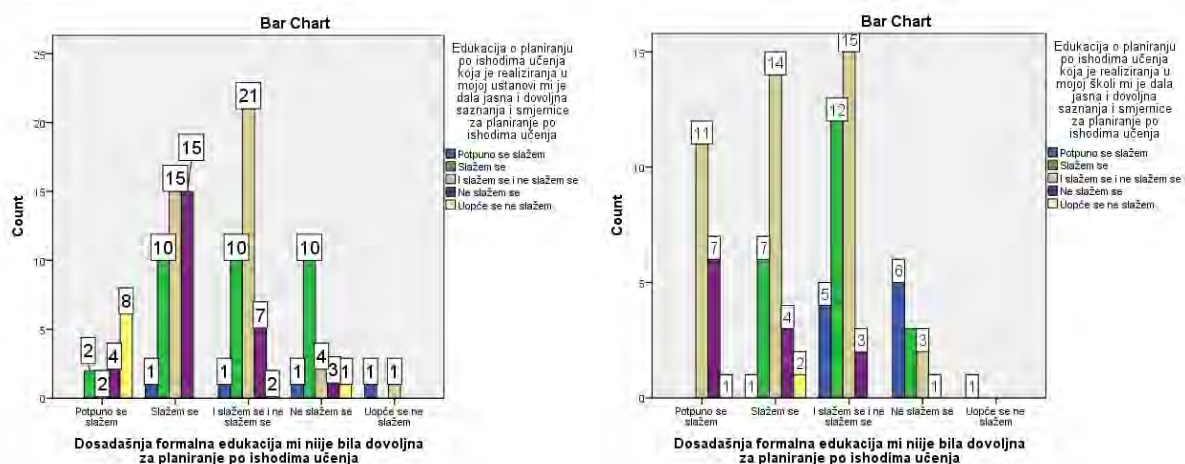
Obzirom da je edukacija realizirana samo iz jedne razvojne oblasti – razvoj govora, smatraju da edukacija ne podržava princip tematskog / integriranog planiranja, pa je samim tim neprilagođena potrebama odgajatelja.

Od ispitivanih učitelja 30,2% smatra da im je edukacija dovoljna za samostalno planiranje po ishodima učenja, dok ih identičan procenat smatra da nije dovoljna. Najveći broj ih smatra da je edukacija bila samo djelomično dovoljna (38,5%) i da je potrebno organizirati edukaciju u dužem vremenskom periodu. Također smatraju da sadržaji prezentirani na edukaciji nisu u potpunosti u skladu sa zajedničkom nastavnom jezgrom iz b/h/s jezika i književnosti. Posebno su naglasili da su im prezentirani samo sadržaji iz područja književnosti, a ne i jezika.

Ispitanici nisu zadovoljni ni pisanim materijalima koje su dobili tokom edukacije, jer smatraju da ne odgovaraju Primarnom programu rada i Nastavnom planu i programu. Također istakli su da tokom obuke nisu uvidjeli razliku između planiranja po ishodima učenja i dosadašnjeg načina planiranja, što dodatno naglašava značaj dugotrajnije kontinuirane edukacije.

Kao problem su istakli potrebu da edukaciju rade stručnjaci iz te oblasti, koji se ovim problemom bave, a ne da se ona realizira posredno. Ovako koncipirana edukacija nije im ponudila odgovore na brojna pitanja sa kojima se u praksi susreću. Uz to, smatraju je fragmentiranom, pa nedostatak holističkog pristupa u planiranju stvara poteškoće kako u realizaciji odgojno-obrazovnog procesa, tako i u njegovoj evaluaciji i mjerenju ishoda učenja. Stoga i jedni i drugi uvođenje planiranja po ishodima učenja smatraju nedovoljno pripremljenim.

Za uspjeh svake promjene važno je znanje i iskustvo onih koji je trebaju implementirati. Iako zbog relativno malog uzorka ne možemo sa sigurnošću tvrditi da bismo iste rezultate dobili i u cijeloj populaciji odgajatelja i učitelja Sarajevskog kantona, evidentno je da ni jedni ni drugi nisu dovoljno educirani za implementaciju planiranja po ishodima učenja. U oba slučaja postoji negativna korelacije između zadovoljstva dodiplomskom i ovom edukacijom o ishodima učenja, s tim da je ona veća kod učitelja nego kod odgajatelja.

Grafikoni br. 5 i 6: Međusobni odnos zadovoljstva formalnom edukacijom i stručnim usavršavanjem o ishodima učenja

$$\chi^2=65,262^1; df=16; C=0,595;$$

$$\text{Spearman } \rho=-0,361$$

$$\chi^2=40,283^2; df=16; C=0,544;$$

$$\text{Spearman } \rho=-0,516$$

Zaključak

Odgojno-obrazovni rad je živ proces koji treba stalno mijenjanje, u skladu sa savremenim dostignućima znanosti, tehnike i tehnologije. No promjena ne smije sama sebi biti

¹ Prigovor analizi: U našoj tabeli 16 ćelija (64,0%) imaju očekivane frekvencije manje od 5. U χ^2 testu dozvoljeno je da do 20% ćelija ima teorijsku frekvenciju manju od 5. Stoga ne možemo sa sigurnošću tvrditi da su nam χ^2 test i C koeficijent kontingencije statistički značajni.

² Prigovor analizi: U našoj tabeli 18 ćelija (72,0%) imaju očekivane frekvencije manje od 5. U χ^2 testu dozvoljeno je da do 20% ćelija ima teorijsku frekvenciju manju od 5. Stoga ne možemo sa sigurnošću tvrditi da su nam χ^2 test i C koeficijent kontingencije statistički značajni

svrha. Svaka promjena nije trenutak. To je proces. Za svaku reformu potrebna je detaljna i jasna priprema i planiranje, te edukacija onih koji je provode u praksi. Edukacija, s druge strane, treba odgovarati potrebama svojih krajnjih korisnika i njeni ishodi moraju imati povratnu informaciju i evaluaciju u praksi. Ovim radom smo željeli ukazati upravo na značaj kontinuiranog educiranja odgajatelja i učitelja o promjenama u načinu planiranja, realiziranja i evaluiranja odgojno-obrazovnog rada. On predstavlja samo jedan segment opsežnijeg istraživanja, kako bi se, na osnovu dobijenih rezultata, mogli revidirati nastavni planovi i programi pojedinih predmeta na našem fakultetu, ali i planirati stručno usavršavanje odgajatelja i učitelja iz ove oblasti.

I na kraju, realizirana edukacija je trebala polaziti od prethodnog znanja ispitanika o ovom problemu. Uz nedostatak formalne edukacije o ovom pitanju, značaj ove konkretne edukacije je mnogo veći.

Literatura

1. Čudina –Obradović, M., Brajković, S. (2009). *Integrirano poučavanje*. Zagreb: Biblioteka Korak po Korak
2. *Jačanje socijalnog uključivanja – Jednako kvalitetno obrazovanje za podršku uspješnog razvoja djece Sjeverozapadnog Balkana 2016-2018, Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje*; Ministarstvo obrazovanja, nauke i informisanja, Kanton Sarajevo, Save the Children za Sjeverozapadni Balkan, Sarajevo 2016.
3. *Primarni program odgojno-obrazovnog rada s djecom predškolskog uzrasta*. Ministarstvo obrazovanja, nauke i informisanja, Kanton Sarajevo, Sarajevo 2000.
4. *Zajednička jezgra nastavnih planova i programa za bosanski jezik, hrvatski jezik i srpski jezik sa ishodima učenja*, Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje, Bosna i Hercegovina, 2013.

LEARNING OUTCOMES – IMPLEMENTATION AND EDUCATION

Abstract

Planning based on learning outcomes is a current demand of the reform at all levels of education. For its successful implementation, it is necessary to continuously and thoroughly plan the training of all educators in the educational process. The education on planning based on learning outcomes in Sarajevo Canton was realized for educators and teachers on two occasions. The first round of training was attended by the trainers over a period of 4 weeks, and then the trainers themselves were those who organized trainings in their institutions for other educators and teachers. In this paper, we will present some of the results of the research we conducted in the period April – May in 2017, which are related to the education that the educators and the teachers had in their institutions. The aim of the research was to examine the quality of the accomplished training and the needs of the respondents for additional education. The survey included educators from public and private kindergartens and teachers from elementary schools in Sarajevo Canton.

Keywords: learning outcomes, planning, education